

OORLOG IN FOTO'S

DUITSE PARATROEPEN

FALLSCHIRMJÄGER IN DE TWEEDE WERELDOORLOG

ZELDZAME FOTO'S UIT OORLOGSARCHIEVEN

JON SUTHERLAND
EN DIANE CANWELL

BBNC
uitgevers

Amersfoort, 2016

INHOUD

Inleiding	6
1	
Door de Balkan	9
2	
Operatie ‘Mercurius’	54
3	
Rusland	112
Bibliografie	136

INLEIDING

De foto's in deze collectie waren van Oberfeldwebel (sergeant der eerste klasse) Wilhelm Plieschen, die diende in de 2e compagnie van het *Fallschirm-Maschinengewehr-Battalion*, onderdeel van de *7e Flieger-Division*. Het album bestaat uit drie delen, waarvan het eerste de opmars van de eenheid door de Balkan in beeld brengt. Het bracht de manschappen van Oostenrijk via Roemenië en Bulgarije tot in Griekenland. Hoewel de mannen het toen nog niet wisten, waren ze voorbestemd om door de lucht naar Kreta te worden gebracht. Plieschen zelf zou betrokken raken bij de Duitse poging om op 20 mei 1941 Rethimnon in te nemen. Het zou een wanhopige en gevaarlijke onderneming worden waarbij veel van zijn medepara's sneuvelde. Daarna gaat het album van Kreta naar de eerste ervaringen in Rusland, waarschijnlijk uit 1942.

De Duitsers hadden in 1940 luchtlandingstroepen (*Fallschirmjäger*) gebruikt bij hun aanval in het westen. De troepen waren ingezet tegen Denemarken, Noorwegen, België en Nederland. De prestatie die misschien wel de meeste verbazing wekte, was de inname van het Belgische fort Eben Emael, dat een garnizoen had van 1200 man met zware wapens, artillerie en luchtafweergeschut. Het hele garnizoen werd het zwijgen opgelegd door 68 Duitse *Fallschirmjäger*.

In het begin van de oorlog waren de Duitsers zich bewust van de mogelijkheden van troepen die met parachutes of gliders – zweefvliegtuigen – naar het doel werden gebracht. Manschappen in gliders hadden het Belgische fort veroverd. Paratroepen werden ingezet om vliegvelden en bruggen in heel Nederland in te nemen.

Niet alle aanvallen hadden succes, omdat het vaak riskante operaties waren. Alles hing af van het beveiligen van een afwerpgebied gevolgd door een uitbraak na het zeker stellen van een geschikte landingszone voor versterkingen. De Duitsers hadden bij het Noorse Narvik een groot succes geboekt. Enkele landingszones waren direct onder de voet gelopen, maar in andere gevallen hadden de Britten zich eenvoudigweg uit het gebied teruggetrokken.

Tegen de tijd dat Nederland aan de beurt was om kennis te maken met het zwaartepunt van het Duitse offensief, was duidelijk dat in het hele land veel doelen lagen die vooruitlopend op grondtroepen veroverd moesten worden. Verscheidene bruggen en vliegvelden werden daarvoor uitgekozen, en de *Fallschirmjäger* moesten ook proberen de Nederlandse koninklijke familie gevangen te nemen. Eén belangrijke les leerden de Duitsers niet uit deze operatie, want hoewel veel van de doelen vrij snel werden bereikt, bewezen felle tegenaanvallen van Nederlandse troepen dat het de *Fallschirmjäger* erg veel moeite zou kosten om de behaalde winst zonder versterkingen vast te houden. Een van de grote problemen daarbij was het gebrek aan zware wapens.

Tegen 1941 werd algemeen erkend dat *Fallschirmjäger* mogelijk de sleutel vormden bij riskante operaties. Tot grote ergernis van de Duitsers waren ze betrokken geraakt bij de Balkan. Mus-

solini, die geïrriteerd en enigszins in verlegenheid was gebracht door de Duitse successen in het westen, maakte een verkeerde keus door Griekenland aan te vallen, terwijl zijn leger niet klaar was voor zo'n operatie. Dat had tot gevolg dat de Grieken de Italianen teruggedreven over de Albanese grens en ze de in het nauw zittende Italiaanse troepen onder de voet dreigden te lopen. Terwijl de Duitsers bezig waren met de voorbereidingen voor een groot offensief tegen Rusland, kwamen ze tot de ontdekking dat ze betrokken werden bij een situatie die met de grootst mogelijke spoed opgelost moest worden. Na hun aanval op Griekenland hadden de Italianen de Britten alle gelegenheid geboden om het vasteland te versterken. Duitsland kon niet toestaan dat de pas verkregen Roemeense olievelden binnen bereik kwamen van Britse bommenwerpers. Dus moesten niet alleen de Grieken worden verslagen, maar ook moesten de Britten worden verdreven van het Griekse vasteland.

Duitse troepen stroomden over de Griekse grenzen en de strijdkrachten van de Grieken begonnen zich samen met de troepen van het Britse Gemenebest langzaam terug te trekken. Op 26 april 1941 gaf Hitler toestemming voor Operatie 'Hannibal'. *Fallschirmjäger* zouden de brug bij Korinthe veroveren om de terugtocht van de vijand af te snijden en hun evacuatie te voorkomen. Die brug was de enige weg over het Kanaal van Korinthe en verbond het Griekse vasteland met het Peloponnesische schiereiland. Geniesoldaten van de *Fallschirmjäger* landden met gliders dicht in de buurt van de brug en begonnen meteen springladingen te verwijderen. De brug werd bij een tegenaanval gedeeltelijk vernield, maar intussen waren veel meer *Fallschirmjäger* afgeworpen en zij konden het terrein rond de brug bezetten. Als gevolg daarvan zaten 12.000 troepen van Grieken en Gemenebest afgesneden en opgesloten tegen het verlies van 63 gesneuvde *Fallschirmjäger*.

Een nog ambitieuzere operatie werd krap een maand later in gang gezet. Weer beseften de Duitsers dat de strijdkrachten van het Gemenebest in de Middellandse Zee een bedreiging zouden blijven vormen zolang Kreta niet bezet was. De hele 7e *Flieger-Division* bestaande uit vier regimenten plus luchtlandingsgenie zou samen met het *Luftlande Sturm*-regiment bestaande uit vier bataljons (glidertroepen) en ondersteund door de 5e bergdivisie op het Griekse eiland worden ingezet. Glidertroepen zouden op het westen van het eiland landen, rond het vliegveld van Maleme. Later zouden luchtlandingseenheden en Duitse bergtroepen voor ondersteuning zorgen zodra afwerpzones en landingsvelden waren beveiligd. Meer troepen zouden worden afgeworpen rond Chania, de vroegere hoofdstad van het eiland. Andere troepen zouden een aanval uitvoeren op de twee grote bevolkingscentra – Rethimnon en de nieuwe hoofdstad Iraklion.

Wat de Duitsers niet wisten, was dat hun uiterst geheime berichten waren onderschept door Ultra. De operatie was al moeilijk genoeg, maar een extra verzwarende factor was dat de Duitsers onvoldoende transportvliegtuigen hadden voor één beslissende luchtlanding. Dit hield in dat de troepen die zouden landen rond Maleme en Chania het zwaartepunt van alle tegenaanvallen te verduren zouden krijgen tot de toestellen waren teruggevlogen naar hun bases, brandstof hadden ingenomen en daarna in de middag de tweede golf troepen hadden afgeworpen

rond Rethimnon en Iraklion. Enkele landingen liepen vertraging op en sommige afwerpzones werden veranderd, maar een van de grootste problemen was dat velen van de *Fallschirmjäger* verspreid raakten over een groot gebied.

De *Fallschirmjäger* stonden wel grotendeels tegenover moedeloze en slecht uitgeruste troepen uit Engeland en het Gemenebest. De paar onvolledige Griekse regimenten op het eiland bezaten maar een paar geweren en vrijwel geen munitie. Toch werd er een bezielde en bijna beslissende verdediging opgezet door voornamelijk de Nieuw-Zeelanders met enkele Britse eenheden en ongeregelde Kretenzische strijders. De Duitsers hadden erg veel geluk omdat ze in staat waren het vliegveld van Maleme in handen te krijgen. Dat was de sleutel tot de overwinning in de strijd om het eiland. Omdat via het vliegveld Duitse versterkingen aangevoerd konden worden, was de strijd om Kreta zo goed als verloren voor de geallieerden.

De verliezen van de *Fallschirmjäger* waren rampzalig: ruim 1900 doden, bijna 1800 vermisten en ruim 1600 gewonden. Hierna zou Hitler nooit meer toestaan dat de *Fallschirmjäger* een dergelijke offensieve rol toebedeeld kregen – ze werden elitegrondtroepen.

De eenheid van Plieschen zou later worden ingezet in Rusland, maar in de jaren erna zouden de westerse geallieerden de Duitse luchtlandingstroepen op de grond tegenkomen bij Monte Cassino, in Normandië en in Nederland.

We zijn James Payne dank verschuldigd voor het mogen gebruiken van de foto's. Voor lezers kan het interessant zijn om te weten dat ze hun eigen scans met hoge resolutie van de beelden op cd kunnen kopen via zijn website: www.throughtheireyes2.co.uk

Plieschen staat links op de foto. Deze opname werd waarschijnlijk op de parachutistenschool gemaakt. Rond deze tijd waren andere trainingscentra opgericht en dit centrum lag waarschijnlijk in Oostenrijk. De twee mannen dragen hun springkleding en de unieke helm van de *Fallschirmjäger*. Ze dragen het eerste model springjack en een standaard gevechtsbroek. De broekspijpen zijn in springschoenen met de veters (nog) opzij gestoken. Plieschen draagt een Luger-holster. Het insigne op het springjack is een adelaar van de *Luftwaffe*. Ranginsignes werden op beide bovenarmen gedragen. Normaal gesproken waren medailles en onderscheidingen niet toegestaan, maar later zouden mannen manchetinsignes hebben gekregen met bijvoorbeeld Kreta. Opvallend is dat geen van beide mannen al het begeerde parachutisteninsigne draagt, wat erop kan wijzen dat ze nog in training zijn. Ze dragen zwartleren kaphandschoenen en in gevecht zouden ze aan de riem munitietas- sen en op de rechterheup een veldfles en drinkbeker hebben gedragen. Dit eerste model helm was blauw-grijs. De Duitse nationale kleuren zwart, wit en rood werden aan de rechterkant gedragen en de zilvergrijze *Luftwaffe*- adelaar aan de linkerkant. Het is niet te zien of de nationale kleuren op de helm van deze mannen staan, maar ze werden al vroeg in de oorlog verwijderd.

Hier is het felbegeerde *Luftwaffe*-parachutisteninsigne afgebeeld. Tijdens de oorlogsjaren werd de training voor dit parachutediploma gegeven op regimentsopleidingen. De rekruten kregen vier weken grondtraining en vier weken luchttraining. De vrijwilligers moesten betrekkelijk licht van gewicht zijn: rond de 85 kg. Ze mochten geen last hebben van hoogtevrees en ook niet lijden aan duizeligheid of luchtziekte. Gedurende het gehele trainingsprogramma werd bij de rekruten gelet op eigen initiatief, intelligentie en moed. Het was een zwaar trainingsprogramma dat natuurlijk verschilde voor para's en glidereenheden. De mannen kregen de zogenaamde tien geboden van de parachutisten ingeprent:

1. U behoort tot de elite van het Duitse leger. Voor u zal de strijd de vervulling zijn. U zult die opzoeken en uzelf trainen om elke beproeving te doorstaan.
2. Kweek echte kameraadschap, want samen met uw kameraden zult u overwinnen of sterven.
3. Wees bescheiden in uw woorden en integer. Mannen handelen, vrouwen kletsen. Geklets zal u in het graf brengen.
4. Kalmte en omzichtigheid, kracht en vastberadenheid, moed en een fanatieke aanvallende instelling zullen u in de aanval de overhand geven.
5. Als u tegenover de vijand staat, is munitie het allerkostbaarste. Hij die louter om zichzelf gerust te stellen nutteloos schiet, is een man zonder lef. Hij is een zwakkeling die de benaming para niet verdient.
6. Geef u nooit over. Uw eer ligt in Victorie of Dood.
7. Alleen met goede wapens kunt u succes hebben. Verzorg die dus goed onder het motto: eerst mijn wapens, dan ikzelf.
8. U moet zich een operatie volledig eigen maken, zodat u die bij het wegvallen van uw leider koel en zorgvuldig kunt uitvoeren.
9. Strijd ridderlijk tegen een eerlijke vijand; gewapende partizanen verdienen geen kwartier.
10. Houd uw ogen wijd open. Bereid u tot het hoogste niveau voor. Wees snel als een windhond, taai als leer, hard als Krupp-staal, dan zult u de belichaming zijn van de Germaanse krijger.

Para's in een trein, waarschijnlijk in Oostenrijk. De toestand in de Balkan was voor de Griekse deelname aan de oorlog ingewikkeld geweest. Duitse troepen waren in het voorjaar van 1941 Bulgarije binnengevallen. De Duitsers hadden zo dicht mogelijk bij de Griekse grens bevoorradingsposten opgezet, waaronder ook enkele in Roemenië. Joegoslavië was in slechts twaalf dagen onder de voet gelopen en op 18 april was om 12.00 uur de wapenstilstand getekend. Het Duitse 2e parachutistenregiment had met versterking van genietroepen op 26 april het Kanaal van Korinthe bezet. Om deze aanval te vergemakkelijken, waren 400 Ju-52's en sleepvliegtuigen samen met gliders vanuit Bulgarije overgebracht naar het voormalige Britse vliegveld bij Larisa. Omdat de organisatie die noodzakelijk was voor het uitvoeren van deze betrekkelijk kleine aanval moeilijk was geweest, leek de massale verplaatsing van troepen, uitrusting en vliegtuigen die nodig was om Kreta in te nemen bijna onoverkomelijk ingewikkeld.

Een foto genomen uit het raampje van een trein die door de bergachtige gebieden van Oostenrijk reed. Er lijkt nog veel sneeuw op de grond te liggen, wat aangeeft dat dit een hogergelegen deel van Oostenrijk is, aan het begin van de reis naar de Balkan.

De troepentrein rijdt langzaam over een spoorbrug, waarschijnlijk in Bulgarije of Roemenië. De Duitsers zouden hun hele parachutistenleger naar de vliegvelden in Griekenland moeten overbrengen en ondersteunende vliegtuigen naar de eilanden van de Dodekanesos die in Italiaanse handen waren. Een Duitse legerdivisie had ook trainingen gevolgd voor luchtlandingen, maar die kon niet worden ingezet bij de landingen op Kreta, omdat die nodig was bij de bewaking van de Roemeense olievelden. Daarom werd de rol van deze divisie overgenomen door de 5e bergdivisie, die geen praktische ervaring met luchtlandingen had. Deze grote troepenbewegingen waren dus een compromis, want 15.000 gevechtstroepen zouden per glider of parachute naar het eiland worden gebracht en nog eens 7000 zouden worden getransporteerd door een bijeengeraapte verzameling vaartuigen.

Dit is een geposeerde opname van *Fallschirmjäger* rond een commandovoertuig. De mannen dragen een veldblouse (een jak) die korter was dan het normale diensttuniek en populair bij de *Fallschirmjäger*. De mannen dragen de standaard *Feldmütze* (M40). Op de foto zijn verschillende rangen te zien. De enkele vleugel op de epaulet is van een *Jäger* of soldaat. Twee vleugels duiden op een *Gefreiter* en drie op een *Obergefreiter*. Een *Gefreiter* was vergelijkbaar met een soldaat eerste klas en een *Obergefreiter* met een korporaal.